

NARVA LASTEAIA PÕNGERJAS

ÕPPEKAVA

Narva 2026

SISUKORD

1. PEATÜKK: ÜLDSÄTTED	4
-----------------------------	---

§ 1. Sissejuhatus. Narva Lasteaia Põngerjas õppekava.....	4
§ 2. Lasteasutuse liik ja eripära	4
2. PEATÜKK: ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED	9
§ 3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	9
§ 4. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	9
3. PEATÜKK: ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	11
§ 5. Õppeaasta	11
§ 6. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	11
§ 7. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused.....	13
§ 8. Koostöö lastevanematega: põhimõtted ja korraldus.....	14
4. PEATÜKK: LASTEHOIU ÕPPEKAVA JA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS	16
§ 9. Lastehoiu üldoskused	16
4.1. 1,5–3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused üldoskuste valdkondades.....	18
§ 11. Valdkond <i>MINA JA KESKKOND</i>	20
§ 12. Valdkond <i>KEEL JA KÕNE</i>	24
§ 13. Valdkond <i>MATEMAATIKA</i>	25
§ 14. Valdkond <i>KUNST</i>	27
§ 15. Valdkond <i>MUUSIKA</i>	28
§ 15. Valdkond <i>LIIKUMINE</i>	30
5. PEATÜKK: LASTEAIA LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI	32
§ 16. Lasteaia üldoskused.....	32
5.1. MÄNGUOSKUSED.....	32
5.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	35
5.3. SOTSIAALSED OSKUSED	37
5.4. ENESEKOHASED OSKUSED	39
6. PEATÜKK: VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI.....	41
§ 17. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused	41
§ 18. Valdkond <i>MINA JA KESKKOND</i>	41
§ 19. Valdkond <i>KEEL JA KÕNE</i>	48
§ 20. Valdkond <i>MATEMAATIKA</i>	62
§ 21. Valdkond <i>KUNST</i>	67
§ 22. Valdkond <i>MUUSIKA</i>	71
§ 23. Valdkond <i>LIIKUMINE</i>	74
§ 24. Valdkond <i>ROBOOTIKA</i>	78

7. PEATÜKK: LAPSE ARENGU HINDAMINE	81
§ 25. Lapse arengu hindamise eesmärgid ja põhimõtted	81
§ 26. Lapse arengu hindamise korraldus	85
§ 27. Hindamistulemuste analüüs ja rakendamine	87
8. PEATÜKK: ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE	89
§ 28. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	89
Lisa 1 – Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan	90
Lisa 2 – Õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan	91
Lisa 3 – Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs õppeaasta eest	92
Lisa 4 – Lapse kohanemisleht	95
Lisa 5 – Lapse individuaalse arengu jälgimise kaart	96
Lisa 6 – Lapse koolivalmiduse kaart	99
Lisa 7 – Kõnearengukaart	100
Lisa 8 – Lapse arengu individuaalne eripedagoogiline kaart	101
Lisa 9 – Individuaalne arenduskava	108

1. PEATÜKK: ÜLDSÄTTED

§ 1. Sissejuhatus. Narva Lasteaia Põngerjas õppekava

(1) Narva Lasteaia Põngerjas õppekava (edaspidi *lasteaia õppekava*) on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud Alushariduse riikliku õppekava alusel (vastu võetud 07.08.2025 määrus nr 33) ning vastavalt Alusharidusseadusele (vastu võetud 11.12.2024, jõustumine 01.09.2025)

(2) Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

(3) Lasteaia õppekava kinnitab Narva Lasteaia Põngerjas direktor käskkirjaga, arvestades pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekuid.

(4) Lasteaia õppekavas esitatakse:

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted;
- lapse eeldatavad üldoskused;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning laste arengu eeldatavad tulemused pärast programmi läbiviimist vanuseti;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

§ 2. Lasteasutuse liik ja eripära

(1) Lasteasutuse üldandmed

Lasteasutuse nimi	Narva Lasteaed Põngerjas
Aadress	Narva 20105, Vassili Gerassimovi 18a, Puškini 13A, Kangelaste 21
Lasteasutuse pidaja	Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond
Lasteasutuse reg. kood	75008734
Lasteasutuse telefon	+372 5648 3791 +372 5649 7124 +372 5649 8017
Lasteasutuse e-post	pongerjas@narvakultuur.ee
Lasteasutuse kodulehekülg	http://pongerjas.ee/
ELIIS	https://eliis.ee

(2) Üldtüüpi koolieelne lasteasutus, kus toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

(3) Koolieelne lasteasutus on lasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

(4) Lasteaia direktor moodustab sõime- ja lasteaiarühmad. Sõimerühmas on kuni kolmeaastased lapsed, lasteaiarühmad jagunevad vanuseliselt:

- kolme- kuni kuueaastased lapsed;
- kuue- kuni seitsmeaastased lapsed.

Lapse heaolu ja arengu toetamiseks võib lasteaias moodustada väiksemaid rühmi. Haridusliku erivajadusega lapsele sobiva suurusega rühma moodustamisel järgitakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi või Alusharidusseaduse § 14 lõikes 1 sätestatud juhul hinnangut igapäevase või ööpäevaringse kõrvalabi vajadust põhjustava tervises seisundi kohta või puude raskusastme tuvastamise otsust.

(5) Rühma registreeritud laste arv lasteaias on järgmine:

- hoiurühmas kuni 15 last;
- lasteaiarühmas kuni 20 last;
- liitrühmas kuni 18 last;
- tavarühmas laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta;
- tõhustatud toega laste rühmas, kus käivad spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed, kuni 12 last;
- eritoega laste rühmas kuni 6 last.

(6) Lasteaia hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra. Otsus tehakse iga sõime, lasteaia- ja liitrühma kohta eraldi.

(7) Eripära

1. Koostöö lapsevanematega ühisürituste ja lastevanemateklubi kaudu.

Alates märtsist 2023 toimuvad lasteaias temaatilised kohtumised lastevanemateklubis, mis aitavad vanematel oma teadmisi rikastada ja arutada laste kasvatuse ja arengu küsimusi koos spetsialistidega ja omavahel. Toimuvad erinevad ühisüritused koos vanemate ja lastega, kus täiskasvanud on samuti protsessi aktiivsed osalejad. Üritused aitavad luua kontakti ja paremini mõista üksteist, lasteaed toimib selles protsessis korraldajana ja vahendajana.

2. Laste arendamine kõigis valdkondades läbi liikumise.

Lasteaia keskendumine liikumisele väljendub erinevates tegevustes ja mängudes, mis ergutavad laste füüsilist aktiivsust, sealhulgas hommikuvõimlemised, õuemängud, sporditunnid

ja tantsimine. Õppesisu on integreeritud liikumisega. Lisaks annab liikumise kaudu õppimine lastele võimaluse ise avastada ja uurida, arendada loovust ning harjutada meeskonnatööd. Lasteaias kasutatakse liikumismänge kordamiseks ja õpitu kinnistamiseks, sest mängulised tegevused võimaldavad lastel õpitavat kehaga läbi tunnetada ning seeläbi paremini meelde jätta. Selline lähenemine soodustab laste mitmekülgset arengut füüsiliselt, kognitiivselt ja sotsiaalselt, luues neile rõõmsa ja toetava keskkonna lasteaias.

Tegutsemisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- Liikumine on loomulik osa laste päevast, mis toetab õppimist, suhtlemist ja tervislikku arengut.
- Toetatakse lasteaia personali liikumist ja aktiivsust.
- Liikumine on osa lasteaia kultuurist ning seda toetavad ka ruumid ja õueala.
- Liikumine kogu päeva vältel lisab rõõmu ning annab lastele võimaluse osaleda ja oma päeva aktiivselt kujundada.
- Liikumine on rohkem kui lihtsalt sport, see on elustiil ja osa igapäevastest tegevustest.

3. Laste loogilise mõtlemise arendamine male kaudu.

Lisaks õppetööle arendame loogilist mõtlemist huviringi tegevusega. Vanemates ja koolieelikute rühmades toimuvad maleõppetunnid.

4. Kneipi metoodika tervisliku eluviisi toetamiseks.

Laste tervise parendamine S. Kneippi filosoofia viie elemendi ühendamiseks: vesi, liikumine, ravimtaimed, hingeline tasakaal ja tervislik dieet.

(8) Prioriteetsed töösuunad

1. Roheline Kool

Alates 2019/2020. õppeaastast tegeleb lasteaed ökosuuna arendamisega. Saime lasteaia aiandusele lisaks kasvuhooned. Lasteaia territooriumil asub ökorada. Ökorajal õppe eesmärgiks on teadmiste andmine loodusest ja laste silmaringi laiendamine.

Õuesõpe toimub sügisel ja kevadel 50%, talvel – 30% ja suvekuudel -70% õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisust, sh uurimine, kordamine, mänguline tegevus ja liikumine õues.

2. Robootika

Digivahendite kasutamine lasteaia õppetöös annab lapsele lisavõimaluse igakülgse õpikogemuse saamiseks. Digivahendid toetavad lapse õppimist, suhtlemist, koostööd, loovust, keelelist arengut ja loogilist mõtlemist. Tehnoloogia võimaldab mängulist avastamist ja rikastab seeläbi õpikogemust. Digitehnoloogia õppetöös kasutamise eesmärgiks on laste digipädevuse

areng. Eakohased robootilised vahendid võimaldavad saada teadmisi ja oskusi seadmete juhtimisest ja lihtsast programmeerimisest ning äratavad huvi tehnoloogiavaldkonna vastu. Robootikat hakatakse õpetama kõikides aiarühmades.

3. "KIUSAMISEST VABAKS!" Programm

Meie lasteaias on kasutusel metoodika "Kiusamisest vabaks!" Narva Lasteaed Põngerjas liitus metoodikaga 2021. a.

See ennetab riskikäitumist ja arendab lastekollektiivis kiusamist ennetavat käitumiskultuuri: lapsed suhtuvad üksteisesse sallivalt, austavalt, hoolivad kaaslasest ja sekkuvad kiusamise korral, julgedes kaitsta kaaslast, kes seda ise ei suuda.

"Kiusamisest vabaks!" programm lähtub lapsest ning keskendub kogu rühmale tervikuna. Lasteaias loodud heade suhete pagas aitab toime tulla ka sotsiaalsete suhetega koolis.

(9) Lasteaiapere väärtused

Lasteaia väärtused on olulised alused, mis suunavad haridustööd ja loovad toetava keskkonna laste arenguks. Siin on lühike kirjeldus iga väärtuse tähendusest:

1. Tervis

Tervis on lasteaia väärtuste seas keskne, kuna see hõlmab nii füüsilist kui ka vaimset heaolu. Tervislike eluviiside edendamine, nagu tasakaalustatud toitumine, regulaarne liikumine ja piisav uni, aitab lastel kasvada tugevateks ja energilisteks. Samuti on oluline luua turvaline keskkond, kus lapsed saavad mängida ja õppida ilma hirmuta.

2. Innovatiivsus

Innovatiivsus tähendab uute ja loovate lähenemisviiside rakendamist õpetamises ja õppimises. Lasteaias innustatakse lapsi katsetama, uurima ja leidma uusi lahendusi probleemidele. See aitab arendada laste loovust, kriitilist mõtlemist ja probleemilahendusoskusi, mis on olulised tuleviku jaoks.

3. Lapsesõbralikkus

Lapsesõbralik keskkond tähendab, et kõik tegevused, ruumid ja suhtlemine on suunatud laste vajadustele ja huvidele. See loob sooja ja toetava atmosfääri, kus lapsed tunnevad end turvaliselt ja väärtustatuna. Lapsesõbralikkus hõlmab ka laste arvamuste ja tunnete austamist ning nende kaasamist otsustusprotsessidesse.

4. Koostöö

Koostöö väärtus rõhutab meeskonnatööd ja partnerlust laste, vanemate ja õpetajate vahel. See loob tugeva toetava võrgustiku, kus kõik osalised teevad koostööd laste heaolu ja arengu nimel. Koostöö aitab luua avatud suhtlemist, jagada ideid ja ressursse ning toetada laste õppimist ja sotsiaalset arengut.

Need väärtused koos loovad lasteaia keskkonna, kus lapsed saavad areneda, õppida ja kasvada õnnelikeks ning enesekindlateks inimesteks.

2. PEATÜKK: ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED

§ 3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös, selleks et laps saaks edukalt kasutada oma vilumusi tavaelus ja oleks valmis õppimiseks koolis.

(2) Üldeesmärgist lähtuvalt organiseerib lasteaed õppe- ja kasvatustegevust nii, et:

- toetab lapse füüsilist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mistõttu kujuneb lapsel terviklik ja positiivne arusaam iseendast;
- lapsed on aktiivsed õppijad, julgevad avaldada oma ideid ja tunnevad rõõmu tegutsemisest;
- soodustab tunnetusaktiivsust, teadushimu, vaimu- ja loomismõimet, kõne arengut ümbritseva maailmaga tutvumise kaudu ja läbi praktiliste tegevuste;
- arendab mängu-, õpi-, sotsiaalseid ja enesekohaseid oskusi;
- toetab ümbritseva keskkonna mõistmist, eetilist käitumist ning algatusvõimet, esmaseid tööharjumusi, kehalist aktiivsust ja arusaamu tervise hoidmise tähtsusest;
- lapsed mõistavad seost põhjus-tagajärg ning oskavad teha valikuid;
- laste arengut toetab haritud personal, kodu ning lasteasutuse koostöö on järjepidev.

§ 4. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

- 1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaaliga arvestamine.
- 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine läbi Kneipi metoodika ja õuesõppe.
- 3) Lapse arengut toetava keskkonna loomine ja loovuse toetamine.
- 4) Mängu ja avastamise kaudu õppimine.
- 5) Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine.
- 6) Lasteaias turvalise keskkonna tagamine lapse edukaks arenguks ja sotsialiseerimiseks.
- 7) Üldõpetusliku tööviisi rakendamine.
- 8) Kodu ja lasteasutuse koostöö, sealhulgas lapsevanemate klubi korraldamine.
- 9) Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine, teiste kultuuride eripärasuste arvestamine.
- 10) Digitehnoloogia mõtestatud kasutamine - seatud eesmärkide täitmiseks ning laste kaasatuse suurendamiseks.
- 11) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise periood on kuu. Planeerimine on temaatiline, õpetajad plaanivad eesmäärke, temaatikat, õppesisu ja tegevusi, jälgides, et plaanitud tegevused on tasakaalustatud.

12) Õppetegevused on omavahel lõimitud.

(2) Õppekontseptsioon

1) Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades arvestatakse laste eripära: võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

2) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse, julgustatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

3) Laps oskab hinnata oma tegevuse tulemuslikkust, tunneb rõõmu enda ja teiste laste saavutuste üle, oskab toime tulla ebaõnnestumistega.

3. PEATÜKK: ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

§ 5. Õppeaasta

Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Süvendatud õppetöö toimub 15. septembrist 15. maini.

15. maist- 15. septembrini ning 22.12 - 07.01 toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine, pearõhk nimetatud perioodil on mängulisel tegevusel (võimalusel õues).

§ 6. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

(1) Õppe- ja kasvatustöö kavandamise alusdokumendid:

Kõik dokumendid kantakse sisse ELIISi keskkonda.

1) Lasteaia õppekava

Lasteaia õppekava koostatakse õppekava töörühma kaasamisega ning kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

2) Rühma päevakava

Rühma päevakava koostamise põhimõtted

- Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütm, une- ja ärkveloleku aja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) ning lasteaia õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.
- Suurendatakse jalutamise aega, viiakse läbi tegevusi värskes õhus, planeeritakse rohkem liikumis- ja tervistusmeetmeid. Lasteaia päevakava kinnitab direktor.

3) Lasteaia õppeaasta tegevuskava

Lasteaia õppeaasta tegevuskava koostamisel arvestatakse koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava ning paikkonda, kus lasteasutus asub, kultuurilist omapära ja rahvatraditsioone. Lasteaia õppeaasta tegevuskava kinnitab direktor enne iga õppeaasta algust. Kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga.

4) Rühma- ja spetsialistide õppeaasta aastaplaan

Rühma- ja spetsialistide õppeaasta tegevuskava koostatakse õppeaasta alguseks lasteaia õppekava ja tegevuskava alusel. Kooskõlastatakse lasteaia direktori ja õppealajuhatajaga.

5) Õppe- ja kasvatustegevuse päevik

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik. Päevik on mõeldud üheks õppeaastaks igale rühmale, kuhu kõik õpetajad iga päev kannavad läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuse sisu, päevakirjeldus ning päeva kokkuvõte / analüüs. Päevik sisaldab

laste üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtteid. Päevikusse kannab rühma õpetaja ka läbiviidud individuaalsed tegevused, üritused jms, mis lisaks õppe- ja kasvatustegevusele lasteaia toimuvad. Õpetajad märgivad päevikusse laste igapäevaseid lasteaia külastusi, teevad märkmeid iga lapse kohta.

Õppe- ja kasvatustöö päevikut täidetakse suvekuudel ainult nendes rühmades, mis on avatud vastavalt laste tegevustele.

Päevik täidetakse ELIISI keskkonnas. Päeviku täitmist jälgib õppealajuhataja.

6) Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan

Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan koostatakse rühma- ja spetsialistide õppekava ja tegevuskava alusel. Rühma õpetajad ja õpetajad-spetsialistid kannavad sisse kuuplaani ELIISI keskkonda.

7) Õppeaasta rühma õppe- ja kasvatustegevuse aruanne

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

1) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning huve. Õppe- ja kasvatustegevuse kestus varieerub sõltuvalt lapse vanusest, individuaalsetest eripäradest ja tegevuse teemast. Tegevuse kestust planeerib ja jälgib õpetaja, võttes arvesse vanusegrupi keskmisi näitajaid.

2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika-, kunsti- ja robotikategevused.

3) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.

4) Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi lasteaia rühmade ruumides, lasteaia territooriumil ja väljaspool. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas ja jõukohase näitlikkuse abil.

5) Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse sisu tegevusliike erinevates suundades.

6) Õppe- ja kasvatustegevust korraldatakse 7 suuna alusel, mida saab läbi viia nii lõimitud tegevusena kui ka eraldi tegevusena suundade kaupa.

7) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel koostatakse septembrist - maini kuuplaani. Suveperioodil (õppematerjali kordamisel) kuuplaanid ei täideta.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs

- 1) Kõik lasteaia õpetajad koostavad õppeaasta lõpus õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi ja esitavad õppejuhile kinnitamiseks 31. augustiks.
- 2) Kõik aruanded ja analüüsid kantakse sisse ELIISI keskkonda.

§ 7. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused.

(1) Toe liigid ja nende tähendused

Iga laps on ainulaadne – oma iseloomu, arengutempo, huvide ja vajadustega. Lasteaia ülesanne on luua selline õppe- ja kasvukeskkond, kus kõik lapsed tunnevad end turvaliselt, väärtustatult ja toetatuna. Alushariduses lähtutakse põhimõttest, et iga lapse arengut toetatakse vastavalt tema individuaalsetele vajadustele ning see tugi on lasteaia igapäevase töö loomulik osa. Selle tagamiseks rakendatakse lasteaia õppe ja kasvatustegevuses kolmetasandilist tugisüsteemi:

- Üldtugi - on lasteaia pakutav abi lapse arengu toetamiseks tavarühmas. Kui õpetaja märkab lisavajadust, teeb ta vajalikud kohandused ning vajadusel kaasab tugispetsialisti.
- Tõhustatud tugi - rakendatakse siis, kui üldisest toest ei piisa. Laps vajab sel juhul täiendavaid teenuseid, kohandatud õpet või individuaalset tuge. Seda võib soovitada kooliväline nõustamiskomisjon ning enamasti saab tuge pakkuda ka tavarühmas.
- Eritugi - on mõeldud lapsele, kes vajab mitmekülgset ja pidevat abi mitmelt spetsialistilt ning sageli väiksemat rühma. Seda soovitab samuti kooliväline nõustamiskomisjon.

(2) Toe määramine ja rakendamine

Lapse arengu jälgimine ja analüüs on meeskondlik protsess, kus iga osapool – õpetaja, lapsevanem, tugispetsialist ja tugiteenuste koordineerija (TUKO) – täidab oma rolli ja vastutust (vt täpsemalt "Erivajaduste lapse märkamise ja toetamise kord"). Õpetaja ülesanne on jälgida lapse arengut igapäevases tegevuses, märgata muutusi ja murekohti ning kirjeldada lapse toimetulekut erinevates olukordades. Tugispetsialist toetab õpetajat lapse arengu hindamisel ja analüüsimisel, viib vajadusel läbi täiendavaid vaatlusi või teste ning pakub soovitusi lapse arengu toetamiseks. TUKO roll on seejuures koordineerida kogu protsessi, tagada sujuv infovahetus eri osapoolte vahel ja jälgida, et lapse toetamiseks vajalikud tegevused oleksid järjepidevad ja süsteemsed (Alusharidusseadus, 2025). Lapsele vajaliku toe liigi määramine algab õpetaja tähelepanekutest ja analüüsist igapäevases õpikeskkonnas, seejärel kaasatakse lasteaia tugimeeskond ning lapsevanemad. See protsess jaguneb kolmeks omavahel seotud etapiks: märkamine, kaardistamine ja sekkumine.

- Kokkuleppel vanemaga võib teha lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kasvatustegevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas.
- Lasteaias on kaasatud lapse arengu toetamiseks laste profülaktiliste seireuuringute ja arengu kaardistamiseks tugispetsialistid (logopeed, eripedagoog jt) Lapse individuaalse arengu hindamistabelile kantakse info lapse toe vajaduse väljaselgitamiseks läbiviidud hindamiste,

rakendatud tugimeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta ning seatakse arengueesmärgid toetamist vajavates valdkondades.

- Rühmaõpetajad selgitavad koostöös lasteaia tugispetsialistidega välja erivajadusega (kõne-, liikumis-, nägemis- ja kuulmispuuetega, käitumishäiretega, andekad ja muukeelsed) lapsed.
- Vajadusel vastavalt lapse eripärale koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga lapsele riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse koostöös tugispetsialistide ning vanemaga kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest, arengueesmärkide saavutamisest ning lapse edasistest vajadustest.
- Arendustegevusse kaasatakse perekond, keda nõustatakse individuaalselt või arenguveestlusel ja antakse juhiseid tegevusteks oma lapsega. Vajadusel soovitab tugispetsialist vanematel pöörduda lapsega täiendavate uuringute tegemiseks eriarsti, psühholoogi, kliinilise logopeedi, sotsiaaltöötaja või teiste vajalike spetsialistide poole.
- Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse vajadusel eraldi eesti keele arengu toetamiseks mõeldud tegevuste kaudu.
- Eesti keele oskuse toetamisel ja õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse arengutaset ning vanust.

§ 8. Koostöö lastevanematega: põhimõtted ja korraldus

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 24 alushariduse omandab õppimiskohustuslikust east noorem laps **lasteaias või kodus**.

Koostöö eesmärgiks on lapse arengu toetamine.

Koostöö korraldus:

- lasteaed tunnustab perekonda kui lapse esmast kasvukeskkonda ja teeb peredega koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- lastevanematel ja lasteaia personalil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu, kasvu ja õppimise toetamiseks;
- koduse kasvatus ja lasteaia kasvatus probleemid peaksid olema teadvustatud mõlemale poolele;
- lasteaed tutvustab lastevanematele õppekava, rühma aasta- ja kuu tegevuskavasid;
- lasteasutus loob lastevanematele võimalused osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel ning hinnangu andmisel lasteasutuse tegevuse kvaliteedile;
- lasteasutus teavitab regulaarselt lastevanemat lapse arengu ja õppimise tulemustest;
- lasteaed toetab ja abistab perekonda laste kasvatamisel ja õpetamisel.

Koostöövormid:

- rühmakoosolek;
- vestlused, nõuanded;
- vanemate klubi;
- arenguestlus;
- lasteaeda ja selle elukorraldust tutvustavad materjalid iga uue lapse vanemale;
- seinalehed, koduleht;
- näitused vanemate kaasamisega;
- ühisüritused (peod, tähtsad päevad jm);
- hoolekogu töö;
- kevad- ja sügislaadad;
- ELIIS.

4. PEATÜKK: LASTEHOIU ÕPPEKAVA JA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

Lastehoiu õppe- ja kasvatustegevus lähtub lapse arengutasemest, huvidest ja individuaalsetest vajadustest. Väikelaps õpib eelkõige mängu, igapäevaste tegevuste, vahetu kogemuse ning täiskasvanu juhendamise kaudu.

Päeva alustab lühike ja eakohane hommikuring, mis aitab luua turvatunnet, toetab rühmatunnet ning arendab lapse suhtlemis-, kuulamis- ja keeleoskust. Tegevused toimuvad peamiselt individuaalselt, paaris või väikestes alarühmades, võimaldades pakkuda lapsele vajalikku tuge ja juhendamist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapse arengutasemest ning seatakse selged ja jõukohased eesmärgid. Eesmärkide saavutamiseks pakutakse lapsele mitmekesiseid, mängulisi ja korduvaid tegevusi, mis toetavad oskuste järkjärgulist kujunemist ning eduelamuse kogemist.

Laste areng on individuaalne, seetõttu rakendatakse diferentseerimist. Sama tegevuse kaudu võivad lapsed saavutada erinevaid eesmärke vastavalt oma arengutasemele, huvidele ja valmisolekule. Täiskasvanu roll on märgata iga lapse arengut, luua õppimist toetav keskkond ning pakkuda lapsele eakohaseid väljakutseid ja vajalikku tuge.

§ 9. Lastehoiu üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste valdkonda:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- eneseregulatsiooni oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi igapäevaste tegevuste kaudu, arvestades lapse individuaalset arengutaset, huve ja vajadusi. Täiskasvanu jälgib lapse arengut, loob õppimist toetava keskkonna ning toetab uute oskuste kujunemist mängu, suhtlemise ja praktiliste tegevuste kaudu koostöös perega.

1. MÄNGUOSKUSED

Mänguoskused kujunevad järk-järgult läbi igapäevase mängu, kogemuste ja täiskasvanu toetuse. Mängus uurib laps ümbritsevat maailma, katsetab erinevaid tegevusi, jälgendab täiskasvanuid ja eakaaslast ning omandab uusi teadmisi ja oskusi. Lastehoius luuakse mänguks turvaline ja arendav keskkond, mis toetab lapse iseseisvust, loovust ja sotsiaalsete oskuste arengut.

2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Umbes ühe aasta vanuselt õpivad lapsed maailma tundma aktiivse tegutsemise, katsetamise ja jäljendamise kaudu. Areneb arusaam esemete püsivusest, põhjus-tagajärg seostest ning kujunevad esimesed probleemilahendus- ja sorteerimisoskused.

Kolmandaks eluaastaks paranevad lapse mälu, tähelepanu, keeleoskus ja loogiline mõtlemine. Laps suudab järgida lihtsaid juhiseid, rühmitada esemeid, kasutada kujutlusvõimet mängudes ning lahendada lihtsamaid ülesandeid, mis toetavad õppimisvalmiduse kujunemist.

3. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

4. ENESEKOHASED OSKUSED

Eneseregulatsiooni oskused on lapse oskus juhtida oma tähelepanu, käitumist ja emotsioone vastavalt olukorrale. Need oskused aitavad lapsel keskenduda, järgida kokkuleppeid, kontrollida impulsse, lahendada probleeme ning tulla toime suhtlemisel teistega.

Eneseregulatsioon kujuneb igapäevaste tegevuste, mängu, täiskasvanu eeskuju, toetava keskkonna ning kindlate rutiinide kaudu. Oskuste areng toetab lapse iseseisvust, õppimisvalmidust, sotsiaalseid suhteid ja emotsionaalset heaolu.

4.1. 1,5–3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused üldoskuste valdkondades

1,5-3 aastane laps			
MÄNGUOSKUSED	TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	SOTSIAALSED OSKUSED	ENESEKOHASED OSKUSED
Tunneb rõõmu mängust ja soovib mängida;	Tunneb huvi ümbritseva maailma vastu ning uurib seda erinevate meelte abil.	Väljendab lihtsaid emotsioone ja märkab teiste laste emotsioone.	Väljendab oma emotsioone ja vajadusi ning kujundab eneseteadvust.
Keskendub mängule ning kasutab mängus erinevaid vahendeid loovalt ja eesmärgipäraselt;	Omandab teadmisi, mõisteid ja oskusi mängu, korduva kogemuse ning aktiivse tegutsemise kaudu.	Tunneb huvi teiste laste vastu, püüab nendega suhelda ning loob esmaseid sõprussuhteid.	Püüab oma käitumist suunata täiskasvanu eeskujul ja toel.
Matkib mängudes tuttavaid tegevusi ning kasutab oma kogemusi;	Mõistab lihtsamaid põhjus-tagajärg seoseid.	Julgeb suhelda talle tuttavate täiskasvanute ja kaaslastega.	Suudab lühiajaliselt oodata, järgida lihtsamaid kokkuleppeid ja tulla toime tegevuste vahetumisega.
Sooritab iseseisvalt lihtsaid omavahel seotud mängulisi toiminguid;	Saab aru täiskasvanu kõnest, järgib lihtsaid juhiseid ja reageerib neile.	Osaleb ühistegevustes koos täiskasvanu ja kaaslastega.	Tuleb täiskasvanu abiga toime tugevate tunnetega.
Mängib kaaslastega kõrvuti ja osaleb ühismängudes;	Tegutseb sihipäraselt ning keskendub huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele.	Tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti ning õpib nendega arvestama.	Tunneb huvi mänguasjade ja tegevuste vastu ning tegutseb lühiajaliselt iseseisvalt.
Kutsub kaaslasi mänguga liituma ning ühineb teiste mänguga;	Suudab tegutseda koos täiskasvanu ja kaaslastega.	Täiskasvanu suunamisel lohutab kaaslast ja suhtub teistesse heatahtlikult.	Mõistab lihtsamaid ohutusreegleid ning teab, et mõned tegevused võivad olla ohtlikud.

Suhtub kaaslaste mängu heatahtlikult;	Tegutseb tuttavates olukordades täiskasvanu juhendamisel.	Mõistab lihtsamaid rühma kokkuleppeid ning järgib neid täiskasvanu toel.	Saab järjest iseseisvamalt hakkama igapäevaste eneseteenindustoimingutega (söömine, riietumine, hügieeniharjumused).
Järgib täiskasvanu toel lihtsamaid mängureegleid;	Hangib ümbrusest aktiivselt infot, uurib, katsetab ja avastab uusi võimalusi.	Tunneb ära oma mänguasjad ja asjad ning jagab mõnikord oma asju teistega.	Paneb täiskasvanu juhendamisel mänguasjad ja isiklikud asjad oma kohale.
Ehitab lihtsaid ehitisi ja kasutab mänguvahendeid sihipäraselt.	Märkab esemete ja nähtuste sarnasusi ning erinevusi.	Mõistab selgelt väljendatud keeldu („Ei tohi“, „Ära tee“).	
	Oskab objekte võrrelda ja ühe tunnuse alusel rühmitada.	Teab lihtsamaid viisakusreegleid.	
	Kasutab õppimiseks erinevaid meeli ning varasemaid kogemusi.	Oskab ennast kirjeldada lihtsate väliste tunnuste kaudu.	
	Kasutab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara ning osaleb lihtsas vestluses.	Väljendab oma soove, vajadusi ja tahtmist ning oskab keelduda.	
	Suudab jälgida lühikesi lugusid ja vaadelda pilte.		
	Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.		

§ 11. Valdkond *MINA JA KESKKOND*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi ümbritseva maailma vastu ning märkab enda ümber olevaid inimesi, esemeid ja nähtusi;
- kujundab positiivset minapilti ning õpib tundma iseennast ja oma lähedasi;
- omandab esmased teadmised kodust, lastehoiust ja lähiümbrusest;
- väärtustab tervist, puhtust ja ohutut käitumist;
- märkab loodust ning suhtub sellesse hoolivalt;
- õpib kasutama igapäevaseid esemeid ja vahendeid eesmärgipäraselt;
- omandab esmaseid suhtlemis- ja koostööoskusi.

Valdkonna *MINA JA KESKKOND* sisu:

5. Sotsiaalne keskkond:

- mina ja minu keha;
- minu pere ja lähedased;
- lastehoid ja rühmakaaslased;
- igapäevased tegevused ja harjumused;
- tervis, hügieen ja ohutus;
- lihtsamad käitumisreeglid.

6. Looduskeskkond:

- aastaegade vaheldumine;
- ilmastikunähtused;
- loomad, taimed ja loodusmaterjalid;
- looduse märkamine ja hoidmine.

7. Tehiskeskkond:

- kodu ja lastehoiu ruumid;
- mänguasjad ja igapäevased esemed;
- lihtsamad transpordivahendid;
- ohutu käitumine ümbritsevas keskkonnas.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse lapse igapäevastest kogemustest ja huvidest;
- võimaldatakse lapsel maailma avastada mängu, vaatluse ja tegutsemise kaudu;
- kasutatakse õppimisel erinevaid meeli ja praktilisi tegevusi;
- suunatakse last märkama, uurima ja kirjeldama ümbritsevat keskkonda;

- kujundatakse tervise-, ohutus- ja keskkonnahoidlikke harjumusi;
- toetatakse lapse iseseisvust, suhtlemisoskust ja koostegutsemist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *MINA JA KESKOND* läbimisel

1,5–3-aastane laps	
Alavaldkond	Oodatavad oskused
Mina	Teab oma eesnime, vanust ja sugu ning tunneb ära enda foto või peegelpildi.
Kehaosad ja privaatsus	Näitab ja nimetab peamisi kehaosi ning teab, et oma keha eest tuleb hoolitseda.
Kodu, pere ja peretraditsioonid	Nimetab pereliikmeid ja räägib, kellega koos elab.
Lastehoid ja lähedased inimesed	Tunneb ära oma rühma täiskasvanud ja kaaslased ning nimetab tuttavaid inimesi.
Ametid	Tunneb ära ja nimetab mõningaid igapäevaelus tuttavaid ameteid (nt arst, õpetaja, politseinik).
Eesti ja kodukoht	Teab, et elab Eestis, tunneb ära Eesti lipu ning märkab tuttavaid kohti oma ümbruses.
Erinevuste mõistmine	Märkab inimeste erinevusi (vanus, sugu, välimus) ning suhtub kaaslastesse sõbralikult.
Turvalisus ja abi küsimine	Tunneb ära mõned ohtlikud esemed ja olukorrad ning pöördub abi saamiseks täiskasvanu poole.
Tervis ja enesehoid	Teab, et käsi tuleb pesta, söömine, uni ja liikumine aitavad terve olla.
Isiklik hügieen	Osaleb igapäevastes hügieenitoimingutes täiskasvanu juhendamisel.
Loodus: taimed ja loomad	Tunneb ära ja nimetab tuttavaid loomi, linde, taimi ning nende lihtsamaid tunnuseid.
Looduse hoidmine	Õpib täiskasvanu juhendamisel hoidma loodust ja korrastama oma ümbrust.
Aastaajad ja ilm	Tunneb ära aastaajad ning nimetab lihtsamaid ilmastikunähtusi.
Kodukoha loodus	Märkab looduses toimuvat ning tunneb ära tuttavaid objekte oma lähiümbruses.
Liiklus	Tunneb ära valgusfoori, ülekäiguraja ja mõningaid liiklusvahendeid.

Tehiskeskkond ja kodumasinad	Tunneb ära igapäevaselt kasutatavaid kodumasinaid ja nende otstarvet.
Digivahendid	Tunneb ära tuttavad digiseadmed (telefon, arvuti, tahvelarvuti) ning kasutab neid koos täiskasvanuga.

§ 12. Valdkond *KEEL JA KÕNE*

KEEL JA KÕNE valdkonna sisu:

- sõnavara ja keelekasutuse arendamine;
- kuulamine ja kõne mõistmine;
- suhtlemine täiskasvanute ja eakaaslastega;
- jutustamine ja enese väljendamine;
- raamatute vaatamine ja ettelugemise kuulamine;
- lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luuakse lapsele võimalused kuulata kõnet ja kasutada keelt igapäevastes tegevustes ning mängus;
- rikastatakse lapse sõnavara esemete, tegevuste, nähtuste ja tunnete nimetamise kaudu;
- toetatakse suhtlemist täiskasvanute ja eakaaslastega;
- kasutatakse kõne toetamiseks pilte, mänguasju, liikumist, laule, rütmi, miimikat ja žeste;
- korraldatakse õpitud sõnu ja väljendeid erinevates olukordades;
- loetakse ette eakohaseid raamatuid, vaadatakse pilte ning vesteldakse nende põhjal;
- kujundatakse huvi raamatute, lugude, luuletuste ja lastekirjanduse vastu;
- arvestatakse lapse vanust, arengutaset ja individuaalseid eripärasid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *KEEL JA KÕNE* läbimisel

1,5–3-aastane laps
Kuulab tähelepanelikult eestikeelse kõne eripära.
Kordab täiskasvanu eeskujul viisakusväljendeid.
Reageerib lihtsatele eestikeelsetele palvetele ja korraldustele.
Ütleb küsimise peale oma nime.
Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.
Kordab järele 1-2- realist luuletust (rütmisalmi).
Nimetab täiskasvanu abiga esemeid.
Hääldab enamikku häälikuid.
Kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat.
Vaatab koos täiskasvanuga ja üksi pildiraamatuid, osutab pildile ja kommenteerib.

§ 13. Valdkond *MATEMAATIKA*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- märkab esemete sarnasusi ja erinevusi;
- rühmitab ja võrdleb esemeid lihtsate tunnuste alusel (värv, suurus, kuju);
- loendab täiskasvanu abiga väikese hulga esemeid;
- tunneb ja kasutab mõisteid palju-vähe, suur-väike, üks-palju;
- tunneb ära lihtsamaid kujundeid (ring, ruut);
- järjestab esemeid lihtsate tunnuste järgi;
- orienteerub lähiümbruses ning kasutab mõisteid peal-all, sees-väljas, ees-taga;
- märkab lihtsamaid mustreid ja kordusi;
- omandab matemaatilisi teadmisi mängu ja igapäevategevuste kaudu.

Valdkonna *MATEMAATIKA* sisu:

- esemete võrdlemine ja rühmitamine;
- loendamine ja hulga tajumine;
- suurused ja kujundid;
- lihtsad mustrid;
- ruumi- ja ajamõisted.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- matemaatilisi teadmisi omandatakse mängu, liikumise ja igapäevategevuste kaudu;
- võimaldatakse lapsel esemeid võrrelda, sorteerida, sobitada ja järjestada;
- kasutatakse erinevaid meeli esemete omaduste uurimiseks;
- tutvustatakse suurusi, kujundeid, hulki ning ruumimõisteid praktiliste tegevuste käigus;
- suunatakse last märkama matemaatilisi seoseid ümbritsevas keskkonnas;
- kasutatakse mitmekesiseid mängu- ja õppevahendeid vastavalt lapse vanusele ja arengutasemele.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *MATEMAATIKA* läbimisel

1,5–3-aastane laps	
Alavaldkond	Oodatavad oskused
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Leiab etteantud esemete hulgast samasuguse (kuju, värvus, suurus) alusel.
	Moodustab etteantud suurusega hulgad – üks ja palju.
	Eraldab etteantud esemete hulgast 1-2 eset.
	Loendab kolme piires ja vastab küsimusele “Mitu on?”.
Suurused ja mõõtmine	Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike).
Geomeetrilised kujundid	Veeretamise abil eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid.
	Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.
Orienteerumine ajas	Teab ööle ja päevale iseloomulikku ning matkib tegevusi mängus.
Orienteerumine ruumis	Paigutab esemeid teineteise sisse, peale ning teab mõisteid ees- taga.
	Leiab tuttavates ruumides üles nimetatud kohad ja püriasukohaga esemed.

§ 14. Valdkond *KUNST*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu kunstilisest tegevusest ja loomisest;
- katsetab erinevaid kunstimaterjale ja töövahendeid;
- väljendab oma tundeid, kogemusi ja mõtteid eakohaste kunstiliste tegevuste kaudu;
- märkab värve, kujundeid ja erinevaid materjale enda ümber;
- arendab käe ja silma koostööd ning peenmotoorikat;
- kasutab materjale ja vahendeid täiskasvanu juhendamisel ohutult;
- tunneb huvi enda ja teiste laste tööde vastu.

Valdkonna *KUNST* sisu:

- joonistamine, maalimine, voolimine ja meisterdamine;
- värvide, kujundite ja materjalide avastamine;
- erinevate töövahendite kasutamine;
- loov eneseväljendus ja katsetamine;
- looduses ja ümbritsevas keskkonnas nähtava märkamise;
- enda ja kaaslaste tööde vaatlemine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- võimaldatakse lapsel vabalt katsetada erinevaid kunstimaterjale ja töövahendeid;
- toetatakse lapse loovust, uudishimu ja avastamisrõõmu;
- kasutatakse kunstitegevustes mängu, muusikat, liikumist, lugusid ja looduskogemusi;
- pakutakse erinevaid meelelisi kogemusi (vaatamine, katsumine, voolimine, maalimine);
- julgustatakse last oma tööd näitama ja sellest lihtsalt rääkima;
- väärtustatakse iga lapse isikupärast eneseväljendust, mitte tulemust;
- kasutatakse võimalusel loodus- ja taaskasutusmaterjale;
- kujundatakse harjumust kasutada vahendeid täiskasvanu juhendamisel heaperemehelikult ja ohutult;
- viiakse kunstitegevusi läbi nii toas kui õues;
- tutvustatakse lapsele eakohaseid loovtegevusi digivahendite abil koos täiskasvanuga.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *KUNST* läbimisel

1,5–3-aastane laps
Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.

Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt rasvakriidid, värvipliatsid, pintsel, voolimismaterjal) täiskasvanu juhendamisel.
Leiab kritselduste hulgast kujundeid ning annab neile nimetusi või jutustab neist lihtsa loo.
Eristab põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge).
Kaunistab esemeid täppide, joonte, templites või teiste lihtsate võtetega.
Õpetajat jäljendades muljub, näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjali.
Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.
Tekitab iseseisvalt erinevaid jälgi ja jooni (täpid, sirged, lainelised, katkendlikud jooned), püüdes enamasti tööpinnal.
Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ja katab pindu värviga.
Trüüb näpuvärvidega sõrmede ja käte abil.
Kortsutab, rebib ja kleebib paberit täiskasvanu juhendamisel.
Katab aluspinnale liimiga ning lisab sellele erinevaid materjale ja kujundeid.
Koostab pinnal lihtsaid kujundeid ja pilte valmisvormidest.
Osaleb täiskasvanu abiga lihtsates ühistes kunstitegevustes.
Ehitab täiskasvanu abiga lihtsamaid ehitisi erinevatest materjalidest.
Vaatleb pilte ja raamatuillustratsioone ning vastab lihtsatele küsimustele.
Näitab teistele oma tööd ning räägib sellest üksikute sõnade või lihtsate lausetega.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed (nt telefon, tahvelarvuti) ning kasutab neid loovtegevustes koos täiskasvanuga.

§ 15. Valdkond MUUSIKA

sisaldavad 1–3-aastaste laste muusikaoskuste arengut, mis toimub mängulise kuulamise, liikumise, rütmitunnetuse ja häälega katsetamise kaudu. Selles vanuses ei ole eesmärk õpetada muusikat teadlikult, vaid luua rõõmu ja huvi heli, rütmi ja muusikalise väljenduse vastu.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneteb ja matkib lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab)
- kuulab ja eristab helisid, meloodiaid
- reageerib tuttavale muusikale
- laulab ja jäljendab hääletsusi, fraase, lihtsaid sõnu
- häält kasutab ning katsetab oma hääle kõrgust, tugevust, kõla
- ennast loovalt väljendab – liigub, tantsib, mängib pilli

- katsetab erinevaid rütmipille

Valdkonna MUUSIKA sisu

1. Laulud ja liisusalmid

- Rütmi- ja liisusalmid rahvaluulest .
- Häälega mängimiseks sobivad looma- ja tegevuslaulud.

2. Pillimängud

- Kodused rütmipillid: plasttopsid, riisiga täidetud pudelid, puulusikad.
- Rütmi imiteerimine: täiskasvanu mängib ette, laps vastab.

3. Liikumine muusikaga

- Liikumine ja tantsimine erineva tempoga muusika järgi.
- Laulumängud

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel

Arengut toetavad tegevused:

- Lihtsad liigutused laulu ja muusika saatel.
- Plaksutamine rütmis – koos muusika või lauluga.
- Häälega mängimine ja erinevate hääletsuste matkimine – „mmm”, „la-la”, loomahäälte imiteerimine.
- Rütmi- ja liisusalmitest instrumentide uurimine ja nende erinevate helide tegemine – marakad, kelluke, kõristi, trummid, tamburiin.
- Rütmi- ja liisusalmitest instrumentide mängimine – kordamismustrid: plaks-plaks-paus, koputa-paus-koputa.
- Muusikaline liikumine – tantsimine muusika järgi, muusika järgi peatumine.
- Laulude kooslaulmine – lihtsate sõnade ja viisiga loodMuusika järgi kõndimine, hüppamine, peatumine – arendab kuulamis- ja reageerimisvõimet.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna MUUSIKA läbimisel

1,5–3-aastane laps	
Alavaldkond	Oodatavad oskused
Laulmine	Püüab kaasa laulda tuttavat laulukest.
Muusika kuulamine	Reageerib emotsionaalselt muusika algusele ja lõpule ning kontrastmuusikale selle iseloomu poolest.
Pillimäng	Mängib täiskasvanu ettenäitamisel kaasa lihtsal rütmipillil; plaksutab ja koputab kaasa.

Muusikalis-rütmiline liikumine	Kükitab, plaksutab ja koputab muusika saatel; keerutab paarides ja üksi erinevates suundades.
--------------------------------	---

§ 15. Valdkond *LIIKUMINE*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu liikumisest;
- arendab põhiliikumisoskusi, tasakaalu ja koordinatsiooni;
- liigub järjest iseseisvamalt ja enesekindlamalt;
- tunnetab oma keha ja selle liikumisvõimalusi;
- õpib järgima lihtsamaid ohutus- ja mängureegleid.

Valdkonna *LIIKUMINE* sisu:

- kõndimine, jooksmine, roomamine, pugemine ja ronimine;
- hüppamine ning tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutused;
- palli veeretamine, viskamine ja jalaga löömine;
- liikumine muusika ja rütmi saatel;
- liikumis- ja matkimismängud;
- aktiivne liikumine toas ja õues.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse lapse vanusest, arengutasemest ja liikumisvajadusest;
- võimaldatakse iga päev vaba ja juhendatud liikumist;
- kasutatakse mängulisi, jõukohaseid ja turvalisi tegevusi ning vahendeid;
- toetatakse lapse iseseisvust ja liikumiserõõmu;
- korraldatakse tegevusi erinevates keskkondades;
- õpetatakse lihtsaid kokkuleppeid ja märguannetele reageerimist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *LIIKUMINE* läbimisel

1,5–3-aastane laps
Tunneb rõõmu liikumisest.
Kõnnib ja jookseb iseseisvalt ning säilitab liikumisel suuna.
Roomab, poeb ja ronib üle ning läbi lihtsamate takistuste.
Säilitab tasakaalu piiratud pinnal liikudes.
Sooritab lihtsaid hüppeid kahe jalaga.

Mängib palliga: veeretab, viskab ja lööb seda jalaga.
Jäljendab lihtsaid liigutusi ja liigub muusika saatel.
Järgib täiskasvanu toel lihtsamaid kokkuleppeid ja ohutusreegleid.
Osaleb täiskasvanu juhendamisel lihtsates liikumis- ja matkimismängudes.

5. PEATÜKK: LASTEAI A LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI

§ 16. Lasteaia üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste valdkonda:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

5.1. MÄNGUOSKUSED

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
---	--	---	---

5.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhiste ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe- kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

	igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.		
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

5.3. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

5.4. ENESEKOHASED OSKUSED

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.

Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.

6. PEATÜKK: VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

§ 17. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine;
- robotika.

§ 18. Valdkond MINA JA KESKOND

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnasäästlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

(2) **Valdkonna MINA JA KESKOND sisu:**

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

- tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna *MINA JA KESKOND* läbimisel vanuseti:

3-4	4-5	5-6	6-7
Mina			
Ütleb küsimise korral oma eesnime, vanuse ja soo ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu.	Kirjeldab oma iseloomu ja huve, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad			
Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid.	Nimetab kehaosi ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest nad erinevad.
Kodu, pere, peretraditsioonid			
Nimetab oma pereliikmeid.	Nimetab, mida talle meeldib oma perega teha.	Nimetab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid			
Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid	Nimetab mõningaid ameteid ja teab, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.

Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid			
Tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille.	Nimetab Eesti riigi sümboleid ja nimetab mõnda rahvuspüha.	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone.
Turvalisus, abi kutsumine			
Näitab esemeid, mis võivad olla ohtlikud ja teatab täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi ning teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole, nimetab hädaabinumbrit 112.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.	Teab, kuidas turvaliselt käituda ja millal tuleb helistada hädaabinumbril.
Tervis ja keskkond			
Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas.	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Teab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis			
Teab, et hambaid peab pesema ja suud loputama.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.

Isiklik hügieen			
Teeb hügieenitoiminguid täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Teab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng			
Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus			
Tutvub täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodusega ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas.	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte, loomi, taimi.	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest			
Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega.	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused			
Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.

Liiklus			
Nimetab mõningaid liiklusvahendeid.	Tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine			
Nimetab juur- ja puuvilju, teab, mis on kasulik.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid.	Teab, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Teab, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine			
Teab, et uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi.	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine on vajalik.	Teab, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine			
Teab, et löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab märgata ja vajadusel abistada.	Teab, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Digiturvalisus			
Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid.

Digivahendite kasutamine

Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.
---	--	---	---

§ 19. Valdkond *KEEL JA KÕNE*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust ja väljendab end lihtlausetega;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *KEEL JA KÕNE* sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **KEEL JA KÕNE** läbimisel vanuseti:

3–4	4–	5–6 aastat	6–7 aastat
Tun neb täis kas van u rõh utat ud hää dam ise järg i kuul mis e	Tu nn eb ku ul ate s ise sei sv alt är a hä äli ku hä	Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus) häälikuühendita sõnas; teab enamikku eesti tähestiku tähti.	1–2-silbilisi lihtsaid sõnu; oskab kirjutada 1–2-silbilisi sõnu

teel	äli		
ära	ku		
hääl	te		
iku	re		
hääl	as		
ikut	ja		
e	lih		
reas	tsa		
.	m		
Mat	ate		
kib	s		
luge	sõ		
mist	na		
ja	de		
kirj	s;		
uta	hä		
mist	äli		
eri	b		
nev	täi		
atel	sk		
viisi	as		
del	va		
või	nu		
vah	ab		
endi	ig		
tega	a		
.	l-		
	sil		

bil isi sõ nu ni ng tu nn eb är a ja ni m eta b tut ta va m ai d tä hti 		

Saa b aru igap äev aste st õpit ud sõn ades t, lihts ates t välj endi test ja rüh mar uum i korr aldu stest , mis	M õis ta b ig ap äe va se las tea iae lu ko rra ld usi ja tut ta va te tee m ad e ve stl	Saab aru kuuldu peamisest sisust (jutustus, ettelugemine, mängujuhis); mõistab eesti keelse korralduse sisu ja suudab sellele eakohaselt reageerida.	Mõistab tuttavalt ja igapäevasel teemal kasutatavat eestikeelset kõnet; suudab jälgida eakohast eestikeelset jutustust või teksti ning vastata küsimustele.
--	---	--	---

on vaja dus el toet atud žest ide või pilti deg a.	usi vis ua als e to eg a; re ag ee rib ee sti ke ele s esi tat ud lih tsa tel e kü si m ust		
---	--	--	--

	ele .		
Pro ovib hää dad a ja järel e korr ata täis kas van u abig a üksi kuid lihts ama id eest ikee lsei	Hä äl da b ee sti ke els ei d hä äli ku id ni ng ea ko ha sel t tut ta	Kordab järele ja püüab kõnes hääldada õigesti kõiki eesti keele häälikuid.	Oskab oma kõnes ja kordamisel hääldada arusaadavalt eesti keele häälikuid; suudab võrdleva hääldamise toel parandada oma hääldust.

d sõn u; hääldab õigesti kerget emaid täis häälikuid.	va tä he nd us eg a ig ap äe va sõ nu .		
Ürit ab kas utad a igapäev ases suht luse s	La ie nd ab ak tii vs elt ee sti ke	Kasutab kõnes lihtlauseid; moodustab vajadusel uusi sõnu või kasutab žeste või kirjeldusi, kui täpne eestikeelne sõna ei meenu.	Valdab igapäevaseks suhtluseks ja õpivõimekuseks piisavat eestikeelset sõnavara; kasutab kõnes lihtsamaid liit- ja põimlauseid.

õpit	els		
ud	et		
eest	sõ		
ikee	na		
lsei	va		
d	ra;		
sõn	ka		
u ja	sut		
välj	ab		
end	tut		
eid;	ta		
õpib	va		
moo	tes		
dust	ol		
ama	uk		
lihts	or		
ama	da		
id	de		
laus	s		
eid.	lih		
	tsa		
	id		
	la		
	us		
	ei		
	d,		
	to		
	et		

	ud es va ja du sel vii be tel e võ i že sti de le.		
Pro ovib alga tada ise mat kiva t või	Jät ka b täi sk as va nu ga	Jutustab täiskasvanu abiga või pildiseeria toel, vastates küsimustele ja kasutades lihtsaid grammatilisi konstruktsioone. Teab peast tuttavaid laule või luuletusi; suudab pärast ettelugemist vastata lihtsatele küsimustele tegelaste kohta.	Tuleb toime täiskasvanutega suhtlemisel eesti keeles; oskab jutustada pildi põhjal, saab aru kuuldud tekstist. Teab peast luuletusi ja laule; oskab kuuldud jutule või muinasjutule teha loost lühikese ümberjutustuse.

män	di		
guli	al		
st	oo		
suht	gi		
lust;	tut		
õpib	ta		
kas	va		
uta	s		
ma	sit		
täis	ua		
kas	tsi		
van	oo		
u	nis		
suu	;		
nam	pü		
isel	üa		
lihts	b		
aid	o		
viis	m		
aku	a		
sväl	m		
jend	ött		
eid.	ei		
Õpi	d		
b	ja		
täis	so		
kas	ov		
van	e		

u suu nam isel lihts ama id laul e ja liisu sal me koo s liig utus te ja rüt mig a.	vä lje nd ad a lih tsa m ate la us ete ga , va sta b kü si m ust ele . K or da b		
--	--	--	--

täi sk as va nu le jär gi ja esi ta b pe ast lih tsa m ai d la ul e, lu ul et usi võ i		
---	--	--

	rüt mi sal m e.		
--	-----------------------------	--	--

§ 20. Valdkond *MATEMAATIKA*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *MATEMAATIKA* sisu:

- Hulga mõiste ja võrdlemine;
- loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine;
- suurused ja mõõtmine, ühikud;
- geomeetrilised kujundid ja mustrid;
- orienteerumine ajas;
- orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistinguid;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **MATEMAATIKA** läbimisel vanuseti:

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7aastane laps
Hulga mõiste ja võrdlemine			
Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> .
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine			
Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamist aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$.

Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti.
Suurused ja mõõtmine, ühikud			
Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatahti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid			
Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.

Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas			
Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadeaga.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
Kirjeldab aastaaega, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaega täistundides.

Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil			
Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

§ 21. Valdkond *KUNST*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat keskkonda ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *KUNST* sisu:

- objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemust;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlemisel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste

töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **KUNST** läbimisel vanuseti:

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.

Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

§ 22. Valdkond **MUUSIKA**

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest, musitseerimisest ja ühisest muusikategevusest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale ning väljendada selle kohta oma muljeid ja tundeid;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, muusikalise liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi;
- tunneb huvi Eesti muusika vastu.

Valdkonna **MUUSIKA sisu:**

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- rütm;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Valdkonna **MUUSIKA õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:**

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne;

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas **MUUSIKA** vanuseti:

3–4-aastane laps	4–5-aastane laps	5–6-aastane laps	6–7-aastane laps
Laulmine			
Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike. Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos. Tunneb rõõmu laulmisest.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält. Tunneb rõõmu laulmisest.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi. Tunneb rõõmu laulmisest.
Muusika kuulamine			
Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu. Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas). Tunneb rõõmu muusika kuulamisest.	Teab muusikalisi põhimõisteid (aeglane–kiire, kõrge–madal, vali–vaikne, rõõmus–kurb) ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada. Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt). Tunneb rõõmu muusika kuulamisest.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada. Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi. Tunneb rõõmu muusika kuulamisest.
Pillimäng			

Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi. Tunneb rõõmu pillimängust.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks. Tunneb rõõmu pillimängust.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega; ansamblimängus alustab ja lõpetab koos teistega ning mängib nendega ühes tempos. Tunneb rõõmu pillimängust.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega. Tunneb rõõmu pillimängust.
Muusikalis-rütmiline liikumine			
Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak). Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel. Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada. Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes. Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register). Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega). Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule. Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega. Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

§ 23. Valdkond *LIIKUMINE*

(1) Valdkond *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- 2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- 3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- 4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **LIIKUMINE** läbimisel vanuseti:

3–4-aastane laps	4–5-aastane laps	5–6-aastane laps	6–7-aastane laps
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, linnid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimetab, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jälgendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.

Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2–3 m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmataid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.

Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
--	--	--	--

§ 24. Valdkond **ROBOOTIKA**

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb robootika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu;
- oskab töötada individuaalselt, paaris, eakaaslastega rühmas;
- mõtleb loogiliselt ja loominguliselt;
- töötab juhendi järgi ja kasutab enda fantaasiat;
- oskab algtasemel programmeerida;
- tunneb rõõmu loomingust ja eneseväljendamisest.

Valdkonna ROBOOTIKA sisu

LEGO harivate klotside ning robootiliste seadmete lõimimine teiste valdkondadega:

- **mina ja keskkond:** sotsiaal-, tehis- ja looduskeskkond;
- **keel ja kõne:** lugemine ja kirjutamine, keelekasutus, jutustamine, suhtlemine ja kuulamine;
- **matemaatika:** hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine, suurused ja mõõtmine, geomeetrilised kujundid;
- **kunst:** tehnilised oskused - peenmotoorika, kujutamine ja väljendamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava valdkonna **ROBOOTIKA** läbimisel vanuseti:

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Tunneb robootika kabineti tööeeskirju, elemente, mängu.	Oskab korrastada töökohta ja sorteerida töövahendeid.	Oskab loendada ja orienteeruda õppematil (paremale-vasakule, üles-falla jne).	Loob ise mängukeskkonna ja programmeerib teekonna.
Oskab sorteerida ning oma töökohta korrastada.	On teadlik erinevatest ohtudest roboti kasutamisel.	Oskab <i>Photon</i> robotit algtasemel programmeerida.	Kasutab loogilist ja loovat mõtlemist, probleemilahendamisoskusi.
Kasutab arendavaid klotse ja mängu ohutult ning sihipäraselt.	Oskab algtasemel programmeerida (<i>Bee-Boti</i> , <i>Blue- Boti</i> , <i>Teo</i> , <i>Makeblock</i> liikumist juhtida).	Töötab vastavalt juhiste, toimib vastavalt plaanile.	Saab aru põhjus-tagajärg seostest, oskab oma tegevust kavandada, saab aru lihtsatest mehaanika põhimõtetest.
Loendab teekonnaval sammud ühes suunas ning programmeerib koos õpetajaga algtasemel (<i>Bee-Bot</i> , <i>Tigu</i>).	Loendab <i>Bee-Boti</i> (<i>Blue- Boti</i>) teekonna sammud ühes suunas ning programmeerib <i>Bee-Boti</i> koos õpetajaga.	Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.	Hoolitseb roboti komplekti komponentide korrektse kasutamise eest.
Kasutab kineetilist liiva loovaks eneseväljenduseks.	Oskab programmeerida ja orienteeruda õppematil (paremale- vasakule, üles- alla, edasi-tagasi).	Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega.	Loob lihtsaid, elu jäljendavaid <i>LEGO</i> mudeleid, oskab kasutada <i>WeDo</i> programmeerimiskeskonda, tunneb ja teab, millal kasutada mootori-, heli-, klaviatuuri-, ekraani-, töö kestuse ja ootamise ploki.
Oskab mängida interaktiivsel tahvilil ja põrandal lihtsaid mängu.	Suudab punktist A punkti B liikumisel näha erinevaid võimalusi ning need <i>Bee-boti</i> programmeerida.	On teadlik erinevatest ohtudest tahvelarvuti kasutamisel, avab ja sulgeb rakendused.	Töötab vastavalt juhiste, toimib vastavalt plaanile.

	Oskab <i>Blue- Bot</i> robotit pöörata 45 kraadi ja kasutada algoritmides korduseid.	Laps lülitab digiseadet (sh robootika) sisse ja välja ning teab, et neid tuleb laadida.	Oskab töötada individuaalselt, paaris ning koostöös kaaslastega.
	Suudab teise lapse programmeerimist jälgides määrata <i>Bee-Boti</i> sihtpunkti.	Õpetaja juhendamisel suudab erinevates rakendustes ülesandeid täita.	
	Oskab ehitada vastavalt juhendile <i>LEGO</i> klotsidest.	Loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse.	
	Oskab luua <i>Ozoboti</i> , <i>Makeblock</i> roboti jaoks lihtsaid liikumisradu ja näha ette roboti käitumist.		
	Loob lihtsaid, elu jäljendavaid mudeleid ning süsteeme.		
	Suudab teha koostööd kaaslastega.		
	Oskab mängida interaktiivsel tahvlil ja põrandal erinevaid õppemänge.		

7. PEATÜKK: LAPSE ARENGU HINDAMINE

§ 25. Lapse arengu hindamise eesmärgid ja põhimõtted

Lapse arengu hindamise eesmärgiks on:

- määratleda lapse arengulised saavutused;
- selgitada lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
- korraldada lapsele individuaalne lähenemine ning vajadusel individuaalne õppekava;
- aidata lapsel ise enda arengut ja edasiminekut näha;
- toetada lapse õppimist.

Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- lapse arengu hindamine (edaspidi hindamine) on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös laste ja lastevanematega;
- hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad pedagoogid lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka suunatud tegevustes;
- hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused (mängu-, tunnetus- ja õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused) ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade (mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika) tulemused. Kui laps on osalenud planeeritud õppe- ja kasvatustöös vähem kui 30%, siis hindavad õpetajad vaid lapse üldoskusi, lapse valdkondade eeldatavaid tulemusi analüüsitakse koostöös lapsevanemaga;
- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades pingutusi ja saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi;
- lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu jälgimisel ja analüüsimisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust;
- hindamistulemuste konfidentsiaalsuse säilitamine. Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemused on konfidentsiaalsed.

Hindamise kavandamine

Lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade hindamise kavandamisel lähtutakse lasteaias kehtestatud hindamise kavast (vt tabel 1).

Tabel 1. Näide lasteaias kehtestatud hindamise kavast

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument
September	Lapse vaatlus	Esmased tähelepanekud lapse üldoskuste ja arengutaseme kohta	Vaatlusleht, Eliis - päevik
Oktoober	Arengu esmane kirjeldus/ Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Lapse esmase arengu kokkuvõte, individuaalsete eesmärkide seadmine/ Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs/ vajadusel individuaalse arengu jälgimise kaart (edaspidi <i>IAJK</i>) ja individuaalne arenduskava (edaspidi <i>IAK</i>)
November	Tutvumis-/arenguestlus vanema(te)ga	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Arenguestluse protokoll
Jaanuar- veebruar	Ümarlauad	Lapse tugevuste ja toetamisvaldkondade täpsem analüüs	Ümarlaua protokoll
Märts	Lapse arengu (kuni 6-aastased lapsed) ja koolivalmiduse hindamine (6-7-aastastel lastel)	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitused	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte (kuni 6-aastased lapsed), koolivalmiduskaart (6-7-aastased lapsed)
Aprill	Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs/ vajadusel individuaalse arengu jälgimise kaart (edaspidi <i>IAJK</i>) ja individuaalne arenduskava (edaspidi <i>IAK</i>)
Mai	Arenguestlus vanema(te)ga	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Arenguestluse protokoll, <i>IAJK</i> ja <i>IAK</i> kokkuvõtted õppeaasta kohta

Juuni	Üldkokkuvõte ja edasiside järgmiseks õppeaastaks	Rühma koondanalüüs ja eesmärgid uueks õppeaastaks	Rühma aruanne
--------------	--	---	---------------

Hindamise läbiviimine

- Lapse arengu hindamine viiakse läbi kokkulepitud kava alusel. Lapse kohta märkmete tegemine iganädalaselt (pidev hindamine õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest lähtuvalt). Kokku tuleks leppida, millal toimub õppeasutuses põhjalikum hindamine ja kokkuvõtete tegemine lähtudes lapse arengu eeldatavatest tulemustest. Näiteks, et teha 5-aastaste laste rühma kohta üldistusi, võiks lasteaias viia lapse arengu hindamise LAHE hindamisvahendiga 3-5 kuu jooksul peale lapse viieaastaseks saamist. Koolivalmiduse hindamine on soovitatav viia läbi viimase õppeaasta sügisel, et selgitada välja lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.
- Kui pideva hindamise käigus on märgatud probleeme, viiakse läbi põhjalikum hindamine. Hindamine sõltub sellest, mitut valdkonda ja milliste tugispetsialistidega uuritakse. Kui lapsel on toevajadus määratletud, on mõistlik nii kevadel kui sügisel täpsustada lapse arengutaset õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks.
- Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid. Lapsele, kellel on kohanemisraskusi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas. Kõik hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse IAJK (AHS § 13 lg 2 – 4). Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks. Kooliväline nõustamismeeskond annab lapse arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks soovitusel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 lõike 4 alusel kehtestatud korras (AHS § 13 lg 5 – 7).
- Samuti toimub see haridusliku erivajadusega lapse hindamisel, mille kohaselt märgitakse lapse hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, kohandused õppes, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta lapse IAJK. Vähemalt korra õppeaastas ja siis, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppemas, hindab tugiteenuste koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb direktorile ettepanekud edasiseks tegevuseks.

Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on lasteaial õigus vajalikus mahus ja ulatuses töödelda teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta (*AHS* § 14 lõige 4 – 6).

§ 26. Lapse arengu hindamise korraldus

(1) Lapse arengu hindamise korralduse sisu:

Lasteaias korraldatakse lapse arengu hindamine koos teiste spetsialistidega, kaasates ka vanemaid kaks korda aastas.

Arengu hindamiseks kasutatakse:

- vaatlust laste tegevuse üle;
- vestlusi/intervjuusid lastega;
- lastega tehtud töid;
- teste ja muid arengu hindamise vahendeid.

1) Lapse arengu jälgimine ning info kogumine on regulaarsed;

2) Lapse lasteaeda vastuvõtmisel täidab lapsevanem lapse kohta ankeedi “Tere tulemast Narva Põngerjas Lasteaeda”, mille kaudu saavad rühmaõpetajad esialgse informatsiooni lapse arengu kohta.

3) Vähemalt kord aastas viivad rühmaõpetajad lapse arengu hindamiseks, kaasates vajadusel lasteaia logopeedi ning ainevaldkondade muusika- ja liikumisõpetaja (arengu hindamise tabel, arengumapp) ning toetamiseks läbi arenguvestluse lapsevanemaga, mille eesmärkideks on:

- anda tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitada lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes;
- ennetada võimalikke kasvatus- ja arenguraskusi;
- otsida ühiselt lahendusi tekkinud muredele ja probleemidele;
- tagada koostöös lapsevanemaga partnerlussuhe kuulamise, üksteise seisukohtadega arvestamise, usalduse ja dialoogi kaudu.

Lapsevanematele antakse koju enne arenguvestluse toimumist ettevalmistavad küsimused. Arenguvestlusi viiakse rühmades läbi kevadeti.

Arenguvestluse lõpus vormistatakse arenguvestluse kokkuvõte, mis toob välja lapse tugevad ning toetust vajavad küljed; lapsevanemate ja rühmaõpetajate edasised tegevused lapse arengu toetamiseks; arengu analüüsi ja hindamise;

4) Laste arengu kokkuvõtete koostamine ning fikseerimine ELIISi e-keskkonnas;

5) Lapse lasteaia lõpetamisel koostavad pedagoogid igale lapsele koolivalmiduskaardi, mille aluseks on riiklikus õppekavas välja toodud lapse arengu eeldatavad tulemused.

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

(2) Lapse arengu hindamise tabel

- Lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel kasutab rühmaõpetaja vanuseastmete põhist "Lapse arengu hindamise tabelit".
- Lapse arengu hindamise tabelit täidetakse kaks korda aastas ning selle täitmisel lähtutakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustöö valdkondade eeldatavatest tulemustest.
- Lapse arengu hindamise tabel lisatakse ELIIS–sse ning lapsevanemal on võimalus sellega soovi korral tutvuda arenguvestlusel.

(3) Laste arengumapp

Lapse mapi moodustavad lasteaia perioodi jooksul kogutud ja süstematiseeritud lapse kunsti- ja/või kirjatööd, lapsevanemate arvamusi kajastavad lehed, arenguvestluse protokollid jne. Lasteaias hoitakse ka lapse terviseinfot puudutavaid dokumente lapse mapi sees.

(4) Kohanemisleht

Kohanemisleht täidetakse lapse lasteaia kohanemisperioodi jooksul.

Lapse kohanemisleht (ELIIS) kajastab lapse käitumist ja meeleolu ning õpetaja soovitusi.

Laste kohanemisperioodi lõpul tehakse kokkuvõte ja analüüs. Kohanemisleht säilitatakse lapse lehel ELIIS-is.

(5) Lapse individuaalsuse arengu jälgimise kaart

- 1) Lapse individuaalsuse kaarti (ELIIS) kasutatakse laste individuaalse arengu jälgimisel ja toetamisel.
- 2) Rühma õpetajad jälgivad iga lapse individuaalset arengut esimestest päevadest alates, mil laps rühma koosseisuga liitub. Võimalikult varakult on vajalik märgata laste arengulisi erisusi.
- 3) Kõigi laste arengut analüüsitakse ning kirjeldatakse rühma meeskonnas (kõik õpetajad jt spetsialistid, kes selle rühma lastega tegelevad).
- 4) Vaatluse ja arutelu tulemused on aluseks teabe edastamisel lapsevanemale arenguvestluse käigus, vajadusel sõlmitakse kokkulepe arendustööks õpetaja ja lapsevanema vahel.
- 5) Individualiseerimise võimalusteks koolieelsete lasteasutuste tavarühmades on:
 - individuaalne lähenemine õpetaja poolt ja tegevuste raskusastme muutmine;
 - koostöö logopeediga;
 - koostöö muusika- ja liikumisõpetajatega;
 - lapsevanema pedagoogiline juhendamine jne.
- 6) Õppeaasta lõpul teeb rühma meeskond kokkuvõtte tegevuste individualiseerimise ja diferentseerimise tulemuslikkusest.

(6) Lapse koolivalmiduse kaart

- 1) Koolivalmiduskaardi eesmärk on toetada lapse sujuvat üleminekut ühelt haridustasemelt teisele. Koolivalmiduskaardis analüüsivad lapse arengut suunanud pedagoogid lapse koolivalmidust (tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi), andes soovitusi edaspidiseks kooli pedagoogidele ja lapsevanematele. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.
- 2) Kui laps ei saavuta kooli minekuks teatud põhjustel kooliküpsust, teavitatakse lapsevanemaid võimalusest taotleda koolipikendust. Koolipikendust saanud lapsele koostatakse vajadusel koostöös lapsevanemate, rühmaõpetajate ja erispetsialistidega järgmiseks õppeaastaks individuaalne arengukava, lähtudes lapse arengutasemest.
- 3) Õpetajad teavitavad lapsevanemat tugiteenuste võimalustest lasteaias ja vajadusel koolipikenduse taotlemise võimalusest.
- 4) Lapse koolivalmiduse kaart (ELIIS) koostatakse hiljemalt käesoleva aasta 15. maiks.

(7) Hindamisel kasutame järgmisi märkmeid, kus:

Vajab arendamist – ei oska, ei saa hakkama, ei proovinud, vajab kõrvalist abi.

Saab hakkama abiga – täidab ebakindlalt, mitte täpselt, juhuslikult, vajab kõrvalist abi

Saab hakkama - oskab täita, täidab kõrvalise abita, edukas.

§ 27. Hindamistulemuste analüüs ja rakendamine

(1) Analüüs ja tõlgendamine

Analüüs ja tõlgendamine tähendab lapse arengu hindamistulemuste sisulist mõtestamist, lähtudes lapse saavutustest, pingutusest, tugevustest ja arendamist vajavatest oskustest. Hindamistulemuste põhjal määratakse lapse oskuste tase, lähima arengu tsoon ning sobivad toetavad tegevused. Analüüsi kaasatakse rühmaõpetajad, abiõpetajad, tugispetsialistid ja lapsevanemad ning võimalusel ka laps ise. Tulemusi kasutatakse edasise õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ning lapse individuaalse arengu toetamisel.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine lähtudes hindamistulemustest

Antud etapis mõeldakse läbi, mida ja kuidas muuta õppe- ja kasvatustegevustes ning õpi- ja kasvukeskkonnas. Eesmärk on, et igapäevane õppe- ja kasvatustegevus arvestaks lapse arengu erisustega. Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel on aluseks täiskasvanute ühine arusaam sellest, mida ja kuidas teha, et lapse individuaalsusega oleks õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel arvestatud. Õppe- ja kasvatustegevuste kavasid kohandatakse lähtudes lapse individuaalsetest vajadustest ja võimetest. Lähtudes laste arengutulemustest saab läbi mõelda, millised lapsed vajavad lisajuhendamist ja milliseid alarühmi võiks rühmas moodustada. Lisajuhendamisel ja alarühmade töö eeldab head koostöö kavandamist täiskasvanute

vahel. Vajaduse korral koostab rühmaõpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti ja vanemaga lapsele alushariduse riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava.

Lapse toevajaduse ilmnemisel on oluline täiskasvanute tihe koostöö tugispetsialistidega, sh õpitavate oskuste igapäevane harjutamine ja kinnistamine rühmaõpetajate poolt tugispetsialistide juhendamisel. Tugispetsialistid juhendavad õpetajaid ja lapsehoidjaid, kuidas tugevajava lapse individuaalse arenguga paremini igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses arvestada. Paralleelselt pedagoogilise sekkumisega teostatakse ka progressi hindamist eesmärgiga jälgida, kas lapse edasijõudmine on ootuspärane ja kas valitud sekkumismeetodid end õigustavad või peab neis midagi muutma.

(3) Vanemate nõustamine

Vanemate nõustamine toimub vajadusel arenguvestluse vormis, kus õpetaja annab tagasisidet lapse arengust, kuulab vanema arvamusi ja ootusi ning lepatakse kokku edasised tegevused lapse toetamiseks. Arutatakse lapse arengut, saavutusi ja edasisi eesmärke ning jagatakse soovitusi koduseks toetamiseks. Toevajaduse korral kaasatakse tugispetsialistid ja vajadusel suunatakse vanemad täiendava abi saamiseks. Arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse ja käsitletakse konfidentsiaalselt.

8. PEATÜKK: ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE

§ 28. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1)** Lasteaia õppekava on arenev ja avatud dokument. Selle uuendamine ja täiendamine toimub demokraatlikul teel ning on pidev protsess. Lasteaia õppekava arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid ja vajadusel spetsialiste.
- (2)** Õppekava arendamise töörühm vaatab vähemalt korra aastas õppekava üle ning arvestades muudatusettepanekuid, teeb pedagoogilisele nõukogule ettepaneku õppekava muudatusteks.
- (3)** Õppekava uuendusi ja muudatusi kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Lisa 1 – Rühma- ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan

Rühma ja spetsialistide õppe-ja kasvatustegevuse kuuplaan.....rühm

KUÜ				
TEEMA				
ÜLDOSKUSED				
I. Õppe-ja kasvatustegevus rühmas ja õues				
Keel ja kõne				
Matemaatika				
Kunst				
Mina ja keskkond				
Robootika				
Õuestegevus				
Liikumine	tegevus	eesmärk	sisu	
Muusika	tegevus	eesmärk	sisu	
Eripedagoogi abi	tegevus	eesmärk	sisu	
Logopeedi abi	tegevus	eesmärk	sisu	
II. Rühma lastega individuaaltöö kuuplaan				
arendusvaldkonnad	laste ees-ja perekonnanimi	tegevus- kava	tegevu- se tähtajad	märkused/ märkmed/ analüüüs/ tulemused
Kommunikatiivsed/enese teenindamisoskused/sotsi aalsed oskused				
Mängulised oskused				
Tunnetus-ja õpioskused				
Liikumine/sensoorsus				
Keel ja kõne				
Logopeedi ülesanded				
Silmaring, ümbritsev maailm				
Matemaatika				
Kunst				
Muusika				
Robootika				

Lisa 2 – Õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan

Õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan

Lasteaia aasta prioriteedid:				
Rühma eesmärgid aastaks				
Projektid				
Kuu	Kuu teema/suund	Nädalate teema/fookus	Tähtpäevad	Koostöö lapsevanematega
september				
oktoober				
november				
detsember				
jaanuar				
veebruar				
märts				
aprill				
mai				
juuni-juuli-august				

Lisa 3 – Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs õppeaasta eest

RÜHMA AASTAARUANNE

Rühm: _____

Rühma meeskond: _____

202.../202...ÕPPEAASTA

1. Õppeaasta prioriteetidid ja eesmärgid

Valdkond	Sisu (suunad,tegevus ja üritused)	Kokkuvõte
Lasteaia aasta prioriteetidid		
Rühma eesmärgid aastaks		
Projektid		

2. Õppe- ja kasvatustegevuse kokkuvõte

	Tugevused	Raskused	Ettepanekud edaspidiseks tööks
Kuuteemade realiseerimine			
Tähtpäevad ja üritused			
Füüsilise keskkonna kujundamine			
Laste üldoskuste areng (mängu-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused)			
Laste õpioskuste areng(matemaatika, keel ja kõne, mina ja keskkond, kunst, muusika, liikumine, robotika)			
Keelekeskkonna kujundamine			

Koostöö tugispetsialistidega			
Kokkuvõtte tulemustest			

3. Laste areng

	Laste nimed	Valdkond	Tugi
Edukamad lapsed			
Individuaalset tuge vajavad lapsed			
Täiendavad tähelepanekud:			
Kokkuvõte:			

4. Osalemine konkurssidel, projektides ja näitustel

	Osalemise vorm/nimetus	Tulemus	Laste arv (rühmaga või isiklikult)
Üritus			
näitus			
konkurss			

5. Koostöö lapsevanematega

Koostöövorm	Koostöö tugevused:	Koostöö kitsaskohad:	Ettepanekud edasiseks tegevuseks
Arenguvestlused			
Koosolekud			
Individuaalsed vestlused			
Lasteaia ühisüritused			
rühma ühisüritused			

Digisuhtlus (Eliis, e-post jm)			
--------------------------------	--	--	--

6. Aasta aruande kokkuvõte

Õppeaasta saavutused	* * *
Raskused õppeaasta jooksul	* * *
Ettepanekud rühma töö parendamiseks	* * *
Eesmärgid järgmiseks õppeaastaks	* * *
Kokkuvõte	

Kuupäev: _____

Koostajad: _____

Lisa 4 – Lapse kohanemisleht

Lapse kohanemisleht

Nimi		Sugu	
Sünniaeg		Vanus	
Rühma nimi ja liik			
Kohanemine möödas			
Laps kohanes			
Raskusi oli			
Muud/tahaks lisada			
Koostaja			
Kuupäev			

Lisa 5 – Lapse individuaalse arengu jälgimise kaart

LAPSE INDIVIDUAALSE ARENGU JÄLGIMISE KAART

Lapse nimi		Nr.	
Sünniaeg		Sugu	
Lasteaia nimi		IAJK avamise kuupäev	
Rühma nimi ja liik			
Lasteaia alustamise aeg			
Kodune keel			
LAPSE INDIVIDUAALSUSE MÄRKAMINE JA ESMANE TOETAMINE <i>(Rühmaõpetajate, liikumis- ja muusikaõpetajate tähelepanekud)</i>			
Valdkond	Õpetaja hinnang/kirjeldus/lapse tugevused	Soovitused/arengusuunad	
Üldoskused			
mänguoskused:			
tunnetus- ja õpioskused:			
eneseregulatsiooni oskused:			
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad			
Mina ja keskkond:			
Keel ja kõne:			
Matemaatika:			
Kunst:			
Muusika:			
Liikumine:			
Robotika:			

Tugispetsialistide hinnang/kirjeldus		Tugispetsialistide ettepanekud/soovitused lapse arengu toetamiseks
Lapsevanema ettepanekud/soovitused Lapse arengu toetamiseks		
Vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine		
Läbiviidud hindamised		Hindamistulemused, järeldused
Lasteaiapoolsed soovitused täiendavateks uuringuteks		
Rakendatud tugimeetmed ja nende tulemuslikkus		
Teostaja/d:	Tugimeetmed	Hinnang Tulemuslikkusele
Õpetaja		
Logopeed		
Eripedagoog		
Sotsiaalpedagoog		
Psühholoog		
Lasteaiavälised andmed		
Lasteaiaväliste spetsialistide, koolivälise nõustamismeeskonna soovitused		
Lasteaiaväliste spetsialistide, koolivälise nõustamismeeskonna soovituste rakendamine		

Vestluse kuupäev	Kokkuvõte ja soovitusel/kokkuleped lapsevanemaga toe rakendamiseks
Koostaja	
Lapsevanemad	

Lisa 6 – Lapse koolivalmiduse kaart

KOOLIVALMIDUSKAART

Lapse nimi			
Sünniaeg		Sugu	
Kodune keel		Vanus	
Lasteaia nimi Kodune aadress			
Rühma nimi ja liik			
Lasteaias käidud aeg			
1. Üldoskused (mänguuskused, tunnetus-ja õpiuskused, sotsiaalsed oskused, eneseregulatsiooni oskused)			
Mina ja keskkond			
Keel ja kõne			
Matemaatika			
Kunst			
Muusika			
Liikumine			
Robootika			
2. Kokkuvõte ja ettepanekud lapse arengu toetamise osas edaspidiseks			
3. Rakendatud tugiteenused/tugispetsialistide kokkuvõte ja ettepanekud			
Koostajad			
Lapsevanem			
Kuupäev			

Lisa 7 – Kõnearengukaart

KÕNEARENGUKAART

1 Lühianamnees (vanema sõnadest) Eelnev logopeediline abi	
2 Mitteverbaalsed psüühilised funktsioonid	
3 Mootorite seisund	
4 Artikulaatorse aparadi anatoomiline seis	
5 Hingamis- ja häälefunktsioonid / Prosoodika	
 Impressiivne kõne	
7 Ekspressiivse kõne Sõnavara Grammatika Sidus kõne	
 Häälid - s	
9 Foneemilised funktsioonid	
10 Kokkuvõtte	

Lisa 8 – Lapse arengu individuaalne eripedagoogiline kaart

Lapse individuaalne eripedagoogiline kaart

Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond Narva Lasteaed Põngerjas Lapse individuaalne eripedagoogiline kaart	
Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse kuupäev, peamised soovitused ja määratud tõhustatud tugi või eritugi:	
Arstlikud/kliinilised diagnoosid (kui on lapsevanema loal esitatud):	
Isikuandmed:	
Lapse nimi	
Sünniaeg	
Sugu	
Kodune keel	
Rühma nimi	
I. Intellektuaalse tegevuse iseloomustus	
Tajumine	
Värv	
4–5 aastat (kuni 5 värvi)	
5–6 aastat (kuni 7 värvi)	
6–7 aastat (kuni 9 värvi)	
Vorm	
Test „Leia ühesugused kujundid“	
4–5 aastat (kuni 3 geomeetrilist kujundit: ruut, kolmnurk, ring)	
5–6 aastat (kuni 5 geomeetrilist kujundit)	

6–7 aastat (kuni 7 geomeetrilist kujundit)	
Suurus	
<i>Esemepildid, millel on erineva suurusega esemed:</i>	
4-aastane – näita pildi järgi: suur, väike, pikk, lühike, lai, kitsas, kõrge, madal	
5-aastased – nimeta pildi järgi: suur, väike, pikk, lühike, lai, kitsas, kõrge, madal	
6 aastat – ütle vastupidi: suur, väike, pikk, lühike, lai, kitsas, kõrge, madal, paks, õhuke	
<i>Paiguta ribad järjestikku kasvavas järjekorras:</i>	
4 aastat – 3 triipu	
5 aastat – 5 triipu	
6 aastat – 10 triipu	
<i>Tajumise eripärad – terviklikkus</i>	
Mõnest osast ruudu kokku panna	
4 aastat – 3 osa	
5 aastat – 4 osa	
6 aastat – 5–6 osa	
Tähelepanu	
4 aastat Leht, millel on kujutatud esemeid (seened, pallid, kuused) – igas reas 8 tükki. Tõmba kõik pallid läbi.	
5 aastat Leht, millel on juhuslikus järjekorras ridadena geomeetrilised kujundid (ruudud, kolmnurgad, ringid, rombid). Paiguta märgid järgmiselt: ruutu pluss, kolmnurka miinus, ringi ei midagi, rombi punkti.	

6 aastat Lehed, millel on tähed, numbrid ja geomeetrilised kujundid. Joonista ümber need märgid, mis on juhendis märgitud.	
Mõtlemine	
1. Visuaalne ja tegevuslik Tase hinnatakse Segeni tabelite alusel – kuju tajumine.	
4 aastat	
5 aastat	
6 aastat	
2. Visuaalne ja kujundlik	
„Vaba joonistamine“ (tavalise pliiatsiga)	
4 aastat	
5 aastat	
6 aastat	
Meetod „Jaga pildid osadeks“	
4–5 aastat – 4 pilti	
5–6 aastat – 5 pilti	
6–7 aastat – 6–7 pilti	
3. Verbaalne-loogiline	
4 aastat – nimetada ühe sõnaga: kurk – tomat – kapsas; kleit, kampsun, püksid; klaas, taldrik, tass; laud – tool – voodi.	
5 aastat – nimetada ühe sõnaga: kurk – tomat – kapsas; kleit, kampsun, püksid; klaas, taldrik, tass; laud – tool – voodi	
6 aastat – mis on üleliigne: porgand-kapsas- õun-kartul; kleit-saapad-särk-mantel; tass- taldrik-laud-pott; diivan-laud-voodi-ämber.	
Mälu	
1. Kuulmismälu	

4 aastat – kuni 5 sõna	
5 aastat – kuni 7 sõna	
6 aastat – kuni 10 sõna	
2. Visuaalne mälu „Mida on kadunud?“	
4 aastat – kuni 5 mänguasja	
5 aastat – 6–7 mänguasja	
6 aastat – 7–10 mänguasja	
II. Kõne eripärad	
Sõnavara	
<i>Esemete sõnastik – nimeta esemed:</i>	
4 aastat	
mänguasjad	
köögiviljad	
riided	
5 aastat	
puuviljad	
kehaosad	
loomad	
6 aastat	
nõud	
linnud	
transport	
<i>Tunnuste sõnastik: vali sõnad – tunnused</i>	
4 aastat	
pall	
koer	
tomat	
5 aastat	
sidrun	

juuksed	
kask	
6 aastat	
inimene	
hani	
auto	
<i>Tegevuste sõnastik: nimeta, mida ta teeb?</i>	
4 aastat	
koer	
kukk	
öökull	
5 aastat	
jänes	
lind	
auto	
6 aastat	
õun	
puu	
liblikas	
Seotud kõne	
1. Ümberjutustus	
4 aastat	
5 aastat	
6 aastat	
2.Lugu, mis põhineb seerial teemapilte	
4 aastat – 2 pilti	
5 aastat – 3 pilti	
6 aastat – 4 pilti	
3. Süžepildil põhinev lugu	

4 aastat	
5 aastat	
6 aastat	
Kirjeldav jutustus	
5 aastat	
6 aastat	
III. Põhiliste matemaatiliste arusaamade arendamine	
1. Kogus ja arve	
4–5 aastat – kuni 5	
5–6 aastat – kuni 10	
6–7 aastat – kuni 10 (edasi- ja tagasiloendamine)	
2. Geomeetrilised kujundid	
4–5 aastat – geomeetriliste kujundite äratundmine	
5–6 aastat – geomeetriliste kujundite eristamine	
6–7 aastat – geomeetriliste kujundite ümberkujundamine	
3. Suurus Erineva pikkuse, laiuse ja kõrgusega esemete võrdlemine	
4–5 aastat – 5 ainet	
5–6 aastat – kuni 10 ainet	
6–7 aastat – esemete pikkuse mõõtmine	
4. Ruumi orientatsioon	
4 -5 aastat – suuna määramine iseendast lähtuvalt	
5-6 aastat - oma asukoha määramine ümbritsevate objektide seas	
6–7 aastat – orienteerumine ruudulise paberi peal	
5. Ajaline orientatsioon	

4–5 aastat – ööpäevaosade eristamine	
5–6 aastat – nädalapäevade nimetused	
6–7 aastat – ööpäeva osade, nädalapäevade, kuude ja aastaegade järjestuse määratlemine	
IV. Ehituslik tegevus	
1. Oskus ehitada eeskuju järgi	
2. Oskus ehitada graafilise joonise järgi	
3. Oskus iseseisvalt ehitada	
4. Oskus joonistada, mängida hoonega	
V. Emotsionaalse ja tahtealase sfääri eripärad	
1. Lapse emotsionaalne reaktsioon tegevusele	
2. Tegevuse iseloom:	
a) huvi ülesande vastu, huvi püsivus	
b) tegevuse sihipärasus	
c) enesekontrolli olemasolu tegevuses	
(kas ta vajab abi, millises ulatuses)	
3. Võime rakendada näidatud tegutsemisviisi sarnastele ülesannetele	
4. Kriitilisus oma tegevuse hindamisel	
5. Piltide ja tekstide emotsionaalse tähenduse mõistmine	
6. Käitumise emotsionaalne stabiilsus (ebastabiilsus)	
7. Suhtlemisoskus täiskasvanute ja lastega	
Kokkuvõte ja soovitused:	
Täitmise kuupäev:	
Eripedagoogi allkiri:	

Lisa 9 – Individuaalne arenduskava

Individuaalne arenduskava (IAK)

Lapse nimi		Kodune keel		
Sünniaeg		Rühma nimi ja liik		
Lasteaia nimi		IAK avamise kuupäev		
Lasteaias alustamise aeg				
IAK rakendamise põhjendus:				
Valdkonnad	Arendamist vajavad oskused	Eesmärgid	Tegevused	Kokkuvõte
Üldoskused				
Mänguoskused				
Tunnetus- ja õpioskused				
Sotsiaalsed oskused				
Eneseregulatsiooni oskused				
Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad				
Mina ja keskkona				
Keel ja kõne				
Matemaatika				
Kunst				
Muusika				
Liikumine				
Tugiteenused	Arendamist vajavad oskused	Eesmärgid	Tegevused	Kokkuvõte

Logopeed				
Eripedagoog				
Sotsiaalpedagoog				
Psühholoog				
Lapsevanema ülesanded				
Vestluse kuupäev	Vestlusel osalejad	Kokkuvõte ja soovitusel/kokkulepped lapsevanematega lapse arengu toetamiseks		
IAK kokkuvõte				
IAK koostajad				
Lapsevanemad				